Број 106 У Новом Саду у уторак 14. маја 1902 Година XXXVII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“, дионичарског друштва за издавање српских књига и новина, у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Конгрес српских земљорадничких задруга

Данас, у понедељак, отпочела је у Митровици пета главна скупштина савеза српских земљорадничких задруга. До сада нисмо добили још никаква извештаја из Митровице, али смо уверени, да ће и овај пети конгрес српских земљорадничких задруга испасти исто онако сјајно, као што су испала и досадања четир конгреса њихова.

Та наше земљорадничке задруге из дана у дан јачају и расту. Број њихов је сваке седмице све већи, а благотворан, користан и беријетан рад ових задруга већ је тако јасан, да се што но реч може рукама опипати.

Од последње главне скупштине српских земљорадничких задруга до данас, основане су још многе српске земљорадничке задруге и врло многе су на путу да се оснују. И није више далеко дан, када ћемо у сваком српском месту имати српску земљорадничку задругу. А тако треба и мора да буде, ако хоћемо да корачамо напред, ако хоћемо да наш народ економски па и морално ојача, и почне постепено али сигурно гредити напретку.

Из извештаја који је спремљен за ову пету главну скупштину српских земљорадничких задруга видимо, да је у савезу 1901. године било 85 задруга са 2668 задругара. Но број ових свакако је данас већ много већи. Видимо даље да имање задругара достиже већ скоро своту од 11 милијуна круна; а дуг не износи ни десети део имања задругара Видимо да се зајам строго употребљавао у духу правила задружних само на најпотребније цели, које све иду за тим да задругара учврсте и унапреде. Видимо да је зајам врло тачно враћан, што свакако сведочи о раду, брижљивости и тачности задругара. А то је уједно и доказ напретка

Сетимо ли се још и тога, да је савез за своје задруге узео још и пустару Сириг, и да ће многе наше задруге имати за саразмерно повољан новац доста земље да обрађују и себе унапређују; и напоменемо ли, да неће само на том остати већ чим се укаже згодна прилика, да ће се узети и други већи комплекси, онда је успех и благотворан рад наших задруга доиста већ сигуран и јасан.

У то име поздрављамо и ову пету главну скупштину савеза српских земљорадничких задруга, која је данас отпочела у Митровици! Уверени смо да ће и она испасти сјајно, ако не и сјајније од досадањих скупштина, јер како наше српске земљорадничке задруге лепо напредују и бројно и материјално и морално, то и њихове главне скупштине морају бити све јаче и сјајније. Нека је дакле сретан и беријетан благотворни рад и ове скупштине у Митровици. —ко—

Избори у вршачкој дијецези.

Избори у вршачкој дијецези испали су по радикалну странку сјајно. Једино је у бело-црквенском срезу изабран световни посланик ван странака, иначе су продрли радикали. Они су у вршачкој дијецези од 11 мандата добили 10.

Но и са сваке друге стране може се поносити радикална странка са тим изборима. У самом Вршцу изабран је наш дични Змај др. Јован Јовановић једногласно, а једногласно су изабрани радикални кандидати и у вршачком, уљманском, перлеском, црепајском и ковинском срезу. Ово је израз велике, огромне, несавладиве снаге радикалне странке. А ту снагу може оценити тачно само онај, ко зна, колико су се напрезали либерали и назадњаци у сваком срезу, да дођу до мандата и да су они напослетку заједнички радили, само да оборе радикале.

А шта да кажемо за Панчево? Тамо је била велика, очајна борба између радикала и нотабилитета који се здружише са либералима и назадњацима у корист др. Илије Вучетића. Нотабилитети, који су имали у рукама општину и осакатили бирачке спискове на штету радикалних бирача, морали су подлећи поред свију неправилности и терора. Избор дра Стеве Јовановића у Панчеву показао је најјасније колико је народ уз радикалну странку.

После избора у вршачкој дијецези броји радикална странка 36 посланичких мандата. Ако овде рачунамо пароха Стојаковића, који се у новоградишком срезу кандидовао као „радикални самосталац“, ал је од оно доба прекинуо са самосталном странком, онда је сигурно, да ће у радикалном клубу већ на почетку сабора седети најмање 37 посланика. Тим је постало сигурно, да ће радикална странка имати на мајском сабору претежну снагу. Да ће српска народна радикална странка оправдати поверење, које јој је поклонио народ на изборима, о томе не може бити сумње. Изабрани посланици радикалне странке имају довољно и спреме и искуства и родољубља да оправдају народно уздање.

Пријатељи патријарха Георгија: „Браник“ и поједини престолнички листови поделише улоге те износе, најодвратније подвале и лажи против радикалне странке и хоће да је омаловаже. Но све те ујдурме и грдње, неће помоћи.

Ми имамо друга посла, но да се ружимо с „Браником“ и бранимо од подметања његових будимпештанских савезника. Ми ћемо те лажи и грдње изнети нашим читаоцима тек да знају о њима, па ћемо гледати свога посла.

Скоро ће доћи до сабора и тада ће се радикална странка показати на раду. Рад њезин биће најбоља одбрана њезина.

Избори.

Избори посланика у вршачкој дијецези.

Панчево. (Брзојав. — Доцне стигао за прошли број.) У црепајском срезу изабрани једногласно радикални кандидати: др. Јован Радивојевић-Вачић и парох Јован Гавриловић.

Бела Црква. (Брзојав. — Доцне стигао за прошли број.) Изабран Васа Стефановић ван странака са 69 гласова, против радикалног кандидата Јована Ђуришића-Биорца. Свештенички кандидат Шајић ван странака, добио 67, радикални кандидат Ристић 42 гласа. Како је парох Ристић добио све гласове ковинског среза, то је он изабран за посланика.

Панчево. (Брзојав. — Доцне стигао за прошли број.) Са 44 гласа већине изабран радикал др. Стева Јовановић, против дра Илије Вучетића, либерала.

Бела Црква, 11. маја. Данас је изабрат код нас за посланика Васа Стефановић овдашњи трговац и управитељ немачке „Volksbank e“ (Народне банке) без програма. Белоцркванци „радикали“ сложише се у њему са либералима и назадњацима, јер израчунаше, да то тако захтевају њихови локални интереси.

Средишни одбор српске народне радикалне странке није пристао на ту кандидацију, јер се овде не тиче белоцркванских интереса, него народне ствари и тражио је, да радикална странка истакне радикалног кандидата. На то су белоцркванци радикали одговорили, да не може бити промене, јер су дали реч, да ће гласати за кандидате ван странака, Васу Стефановића и пароха Шајића. Поручили су и то, да је узалуд сваки труд, јер то тако мора бити.

У очи избора стигоше др. Бранко Илијћ и уредник „Заставе“ Јаша Томић у срез, и обавестише поједина места, да управа радикалне странке не прима постављену кандидатуру. Да су дошли дан-два раније, победа би била радикалне странке. Овако су могли постићи само то, да свештенички кандидат радикални добије 42 гласа у белоцркванском срезу, те бар он буде изабрат. Наш световни кандидат Јован Ђуришић-Биорац, пао је са 29 гласова, јер су Белоцркванци обрлатили своју најближу околину, да овога пута држи с њима, јер су већ дали реч, биће им увек на руци и т. д. А зна се шта то значи. Жалосно је било, где се белоцркванци радикали позивају на месне прилике те у друштву либерала и назадњака раде за кандидата „ван странака“. Не чудимо се никоме, колико Мити Ђорђевићу-Нанчићу. Да је учинио своју дужност световни радикални кандидат би био изабран. Ал' он беше „дао реч“ и повукао се од сваког мешања у изборе.

Међутим, сад, кад смо на чисто како стоји ствар, радикална странка у овоме срезу неће више допустити, да и даље остане водство у рукама оних, који се издају за радикале, а гласају за кандидата ван странака онда, кад су у питању најважније тековине нашега народа.

* * *

Панчево, 13. (25.) маја 1902. Јуче је обављен избор посланика за наш народно-црквено школски сабор. После упорне изборне борбе изабран је кандидат радикалне странке др. Стеван Јовановић са 44 гласа већине, противу шефа либералне странке др. Илије Вучетића. Свега гласало је 750 бирача. Од тих гласали су за дра Стеву Јовановића 397 а за дра Илију Вучетића 353. Ово није била обична изборна борба, ни обична победа. По интензивности својој и груписању бирача видело се, да се ствара прелом у крилу српског друштва у Панчеву. Ово је била права друштвена борба; борба између два противна принципа или струје: чисто народне против ненародне, стране, туђинске. Само се тако може пољати она силна народна радост, у којој је све пливало! Осећало се, да је за одржање нашег друштва и његово консолидовање после тридесетогодишње међусобне борбе, главна битка добијена; јер се стало змији за врат: неслови, раздору, душманлуку; јер данас стоји на попришту велика радикална странка, која има да спроведе процес сажимања странака у напредном, демократском духу. Но осим тога борило се на једној страни све, што је потиштено, потиснуто, презрено, скромно и мало, противу надутости, свирепости, изопачености и уображености. Борила се „фукара“, „олош“, „назарени“, „паорендери“ против „крема“, „родољуба“, „првих грађана“, „најугледнијих људи“. Борио се скроман опанак и мали занатлија за самосталност своју и слободу мишљења, противу људи, који са својим и страним капиталом, којим располажу, репрезентују имање од неколико милијуна. Борио се онај, који је задовољан да се скрушено у храму божјем само помолити може, ма за време

службе — без обзира на своју седину — старост — сваки час пролазећим места уступати морао, противу оних, који још млади, у јеку и снази мушког доба, не могу ни цркве, ни молитве замислити без — свог сопственог стола. Борила се скромност са фарисејством. И природно је, да је оно прво победити морало. Овим би могао довршити. Но морам споменути још ово: Један од црк. општ. чиновника био је осоран са бирачима, а троје од њихових „генералчића“ изазивали су наше бираче на неред и заваду.

* * *

Из **Митровице** нам пишу: Већ сте добили опис митровачког избора, који ћемо само још неким појединостима надопунити Изборну борбу су започели у овоме срезу прво радикали, који су се живо спремали, да ту борбу извојују и са самим великим жупаном сремским, за кога се озбиљно поговарало, да ће се овде кандидовати. Када је та кандидатура напуштена, појавише се и наши либерали, или како се сада сами називају самосталци. Но како су при избору митровачких изборника наши алмажанци добили поштену лекцију, уверили су се да сами не могу ништа и тада је преко ноћ искрсла кандидација шидског предстојника Бастајића. За овога су живо радиле области пре избора, и за дивно чудо, од онога часа како је та кандидација искрсла престао је бити „самосталац“ Месаровић кандидат и удружени владиновци и либерали имали су од тога часа заједничке кандидате. Зар то није чудновато, да је кандидацијом Бастајићевом напуштена кандидација Јована Месаровића, а да владиновци не поставише свога свештеничког кандидата? Владиновци су шта више радили за свештеничког кандидата самосталне странке Владу Обрадовића, онога Владу Обрадовића, који се новембра месеца прошле године кандидовао у черевићском срезу са програмом владине странке. На изборе довели су изборнике из свију крајева нашега изборнога котара, котарски предстојници, бележници, екзекутори, благајници, комунални учитељи и клерикални попови, и тако се на сам дан избора нашло у Митровици пет котарских предстојника, па чак и шеф земунске полиције Добошевић. Шта је тај господин тражио у Митровици? Зар Митровица нема своју полицију? Знате већ, да су се митровачки изборници брзојавно притужили против ужасног притиска политичких чиновника и добише брзојавни одговор, да су учињене сходне одредбе. Те су се састојале сигурно у томе, да су после тога брзојава лаћарачки, кузмински и гранski изборници жандарима праћени на биралиште у друштву многобројних политичких чиновника и господе предстојника, да су ова господа и цела оружничка сила, којом располаже Митровица и околица, опколели цело изборно место, да су на самоме биралишту чињене ужасне пресије на бираче, и да је издана била парола, да се избор мора пошто по то покварити. У тој очитој намери, правио је и сам кандидат, Бастајић, оне покоре у изборној дворани, какове сигурно још ни један кандидат није чинио. Зар то није покор, кад г. кандидат мора да буде силом истиснут са изборног места? И гласање настаје, у нашим редовима велико одушевљење. Митровчани, дични Мартинчани, Лаћарци итд. итд., гласају одушевљено за наше кандидате, и наши кандидати побеђују огромним већинама. Митровачки радикали боре се као лавови, наши трговци, наше дичне занатлије и честити ратари, одбијају јуначки навале политичких чиновника на наше изборнике. А шта раде за време избора наша господа либерали, или боље рећи повампирени „самосталци“? Нема их ни близу биралишта, имају „свога“ кандидата Обрадовића, а главни њихов смутљивац, познати Петар Бојкић, међу госпама са галерије прати течај избора. Поп Радошевић се шета по биралишту и не — гласа. Натоциљаше Винковчане, да истакну Месаровића, и овај добија само форме ради свега — 14 гласова, и то само гласова из винковачког котара, из митровачког ни једног. Није ли сувише јасна тактика тих људи? Имали су и право, јер би агитацијом за Месаровића, сметали само — Бастајићу. Сада се види и зна, зашто су та господа из кујне Чобанић Мојић-Релићеве, онако срамно лично нападали угледне овдашње радикале у органу „људи вишег гледишта и цвета српске интелигенције“, новосадском „Бранику“. Исто су онако простачки нагрнули бесомучним измишљотинама на дра Рокнића, радикалног кандидата, а сада вољом огромне већине бирача и посланика ердевичког среза. То је био последњи фишек, али и тај је погодио — њиховог кандидата. Сви ти лични нападаји на дра Рокнића, изилазили су годинама у овдашњем „Хрватском Бранику“, и сада их митровачки „самосталци“, пренашају у новосадски „Браник“. Види се, да су српски Обзораши у Новом Саду и Митровици са хрватским Обзорашима једнака браћа. Сећамо се једне епизоде из борбе панчевачких радикала са тамошњим нотабилитетима Пок. др. Никола Григоријевић, вођа панчевачких радикала, био је хром у једну ногу. Др. Касапиновић довикне радикалима у једној црквеној скупштини: „Та и ваш вођа је шантав. На то скочи др. Никола и добаци дру Касапиновићу: „Ја сам шантав у телу, а ви сте у мозгу, таковом борбом се служе само вуцибатине, а не поштени људи!“ И лепи др. Светислав се повуче, да се у јавности опет покаже тек после смрти дра Григоријевића. — Сви ти изливи пакосне, срдите немоћи доказују, да су либерали у Срему исто тако готови, као и они у Бачкој и Банату, за то нека се самостална странка добро чува, да не ухвати преузимањем такових елемената клицу самртне болести, од које ју не излечи ни Арко ни Глајхенберг. **Spectator**

* * *

Црепаја, 24. маја 1902. *(Избор посланика.)* Јавили смо вам брзојавно, да је код нас избор посланика обављен једногласно. Кажу, да је либерални кандидат др. Бранислав Станојевић одступио. Можда је и тако било? Ми у то сумњамо, јер и ако је председник изборног одбора, М. Жегарац, по више пута позивао, да се пријаве кандидати — чуо се само једнодушни узвик: »Живео др. Радивојевић-Вачић!«

Избор је почео тачно у заказано време. Наш посланички кандидат, дошао је лично на избор. Пратили су га више кола Старчеваца а дочекасмо га и ми из Црепаје са неколико кола и свирцима. Избор је текао у највећем реду, те је председник прогласио нашег кандидата за акламацијом изабраног посланика. Изабрасмо депутацију, која је нашег кандидата довела међу изборнике, где му је предан изборни записник, након, што је он одушевљено примљеним говором захвалио се браћи изборницима на овом једнодушном избору. Поверење наше, хтеће и умеће оправдати. У почаст нашег посланика приредили су Црепајци банкет, где је пало више одушевљених здравица са разних страна и од стране нашег посланика.

После ручка испратисмо нашег милог посланика са свирцима и неколико кола до хатара панчевачког, где се с њиме опростисмо, пожелевши му: сретан пут и сретан рад на сабору.

Не можемо да пропратимо а да не нагласимо оно велико и опште одушевљење, којим дочекасмо нашег посланика. Наше лепе црепајкиње предадоше у знак свога одушевљења више пукета и велики венац од природног цвећа посланику нашем, пожелевши му да рад његов и његових начелних другова и на самом сабору — овенчан буде љубављу према светој ствари.

Морамо и то да утврдимо, да се је народ нашег среза листом пробудио, да листом пуно поверење одаје радикалној странци и да је једном за свагда затворен пут намет-кандидатима ненародних странака. Нарочито наши ратари прихватише заставу радикалну у своје руке те је поносно шире и развијају.

У име целог народа среза нашег кличемо:

Живела српска народна радикална странка!

Живео наш посланик др. Јован Радивојевић Вачић!....

Црепајац.

Са ердевичког биралишта нам пишу: У понедељак 19. о. м. освануо је суморан дан, киша је лила као из кабла, путеви проваљени, поједина места огромног изборног среза ердевичког јако удаљена од изборног места, шта је дакле природније, но да су изборници из далеких места касно стизали на биралиште. Избор је био заказан за 9 сати до подне, а у 8 сати било је још у Ердевику тако мртво, као да није изборни дан. Дан пре дођоше на биралиште само честити черевићани Јоца Марковић, Кракановић, Младен, Коплић, Сабовљевић, Прекрповић и другови, Мартинчани, Петровчани, Чаковчани, Миклушевчани и Баноштарци. — На сам дан избора први се нађоше на биралишту Шидски изборници. То су биле жалосне слике и прилике. — Води их књиговођа шидске штедионице, а јадни дужници те штедионице погнуте главе, стидљива погледа губе се брже боље из круга слободних изборника, те први окупираше изборну дворану, да тамо буду зар сигурнији од презривих погледа слободних изборника, јер они знају, да их на биралиште не води ни родољубље ни српски понос, него њихов јад и невоља. »Види им се мријет им се неће, ал јест нешто што их напред креће« . . . После осам сати зачу се прави тутањ на ердевичком друму. Радикални изборници стижу у читавој поворци од кола. У први коли поносно се виje дивни алајбарјак дичних дивошана у рукама стаситог барјактара Петра Зорановића. Ту су челик-радикали Митар Мирешевић, Милан Манојловић, Јован Крстић, одушевљени млади трговац Сима Манојловић и други. На дивошком алајбарјаку златни слови пише: Живила радикална странка и свесни изборници.

За дичним Дивошанима стижу на биралиште браћа Лежимирци које води Мика Станојчић и Танасија Мартиначки, дични Манђелошани Влада Филиповић и другови; Бешеновчани са својим свештеником честитим Геном Вурдељом и свесним ратаром Љубом Недељковићем, Гргуревчани под водством Ђоке Стајића и Николе Јовешковића, Шуљманце воде Душан Момировић и Јаша Бошковић, Радинчани Сима Мишковић, Ђока Аларгић и Ђока Живанић и Чалмански свестни радикалци Влајко Вогањац и други. — У брзо затим стижу Сусечани, које води јуначки борац Ђока Цветковић, те Грабовљани, Опатовчани, Кувеждинци, Товарничани, Илочани, Нештинци Миле Рајковић са другови, дични Бачинчани, Мовчани, Моловници. Преко стотине радикалних изборника кренуло се под народним заставама на биралиште сви једне мисли и једне воље, да радикалној странци и њеним кандидатима извојују сјајну победу. Уз пут на биралиште дознадосмо, да је либерално самостално алмажански кандидат др. Чобанић напустио бојно поље, да се изгубио са биралишта уснуо је лаком смрћу коју би политички доктори могли крстити »нема бирача«.

И почиње избор. За председника бирају честиту старину Мишу Рајновића. Прво гласа шидско робље. — Сваког свога изборника мери књиговођа шидске штедионице од главе до пете, сваки се овај сиромах прво стресе, дубоко уздахне, погледа на књиговођу шидске штедионице и десну му руку шидског баждара Чеду Цвејића и гласа, како му његови налажу.

И долазе на ред наше општине, отимају се, која ће да буде прва, изборници гласају уздигнутом главом громким гласом, а народ сваког нашег изборника дочекује са бурним: »Живио!« И избор се свршава, а наши кандидати побеђују огромном већином са 108 гласова, против 60, које добише заједнички кандидати клерикала и самосталаца др. Шумановић и поп Пера Араницки. Карактеристично је, да је и самостални кандидат Пера Араницки гласао за дра Шумановића и за самога себе, да добије све гласове, које је добио владин кандидат дакле све калуђерске гласове, глас бележника нештинског и гласове свију клерикалних попова. И то се онда зове кандидат »самосталне странке!« И сада настаје право славље. Радикалног посланика дра Рокнића бурно поздрављају одушевљени изборници.

Изабрани посланик честита свесним изборницима на јуначком држању, у кратким потезима развија програм радикалне странке, и говори о главним задатцима будућег сабора.

Одушевљени изборници испратише затим свога посланика, који се са сваким својим изборником најсрдачније опростио. — Тако је текао овај значајни избор. Не могу прећутати,

да се на биралишту нађоше и предстојник илочки и шидски котарски пристав, но кад видише, да им всује труд, напустише бојно поље пре започетог гласања баш као световни самостални кандидат. **Мил. Р. Н.**

* * *

Избор посланика у Ст. Бечеју. Већ при избору изборника, у свима местима нашега среза, осим Сенте и Сентомаша, сјајно је победила српска народна радикална странка. Огромна већина наших бирача стајала је према незнатном броју удружених либерала, владиноваца и алмажана. Сјајни су били ови избори, јер нашој странци није требало кортеша, сваки је бирач знао шта хоће, и сваки је сматрао за дужност, да обавештавањем припомогне да ови избори овако испадну. Напротив, наши политички противници нису презали ни од чега, ружили су нас, изазивали, претили и сумњичили, само да до победе дођу! Но све ово није им помогло; наши кандидати су сјајно победили и добили потпуне задовољштине од народа свога за све оне увреде и клевете браниковачке.

Изборници и бирачи овога среза жељно су очекивали дан избора, јер су знали да ће нам тога дана наш дични кандидат и председник радикалне странке г. др. Ђура Красојевић мио гост бити. На жељезничкој станици у Фелдварцу дочекали су га: наш свештенички кандидат, изборници из Бечеја, Аде и Фелдварца и ту га срдачно поздравили. На станици овдашњој пак, искупили се изборници из Петровог Села и Старе Кањиже са својим свештеницима и преко 200 бирача и изборника из места. Овде га је одушевљено поздравио председник наше црквене општине г. Петар М. Кекић, уверавајући га, да се изборници овога среза радују, што ће га после неколико часова моћи поздравити као изабраног посланика. Пошто се г. Красојевић захвалио на лепом дочеку и овацијама, кренусмо се на више од 30 кола, у место. И ако је киша падала, у улицама, којима смо пролазили, било је врло живо; часпо, зачуло се са свих страна: »Живео Красојевић«, »живео поп Иван!« Када се заустависмо пред кућом нашег свештеничког кандидата, улица беше дупком пуна народа, и орило се са свих страна: »Живили посланици!« Ту је г. Красојевића поздравио старина ратар Баба Живојин Спајић, од прилике овако: »Радујем се, што вас могу данас сред овог божјег благослова, мајске кишице, поздравити као нашег кандидата, а даће Бог, и посланика мајскога сабора. Добро нам дошли драги господине. Стар сам, памтим много сабора наших и знам да је готово сваки са срамотом запражен био; по некад, што нам посланици сви нису ваљали, а по некад, што су моћнији хтели да то тако буде; али се сад чврсто надамо, да овај мајски сабор неће бити таки, само ако сви посланици буду таки као што сте ви! За то вам у име овог многобројног народа кличем: »да Бог поживи нашег тића доктор-Ђоку Красојевића!« Како овај диван кратки говор, тако исто и одговор г. Красојевића пропраћен је био са дуготрајним, учестаним усклицима: »Живио Красојевић!«

У 9 часова пре подне, око двадесет изборника допратише г. Красојевића у гостионицу Милана Гагића, која је дупком пуна била да су многи и на пољу остати морали. Пошто га је приказао наш свештенички кандидат, говорио је г. Красојевић. То не беше говор, то беше муња; муња, која је севнула, да занесе, да опије слушаоце. Сваки је осведочен био, да тако може говорити само прави пријатељ народа, челик-Србин и поштен политичар!

Одавде се кренусмо око 10 часова у цркву на призиваније св. Духа. Напред кандидати и четири свештеника, а за њима изборници и бирачи. Црква беше дупком пуна побожнога народа, као никада до сад при избору посланика. За тим је у дворани црк. општинској отпочео избор, који је достојанствено текао, што је свакојако заслуга г. Душана Јосимовића пароха молског, председника изборног, који је са одбором и окретним перовођама г. поп Вељом Грегоровићем из Кањиже, и г Рацком Поповићем, честитим трговцем из Мола, избором тактично руководио и лепо га спровео. За време избора могао је човек на већини изборника опазити мушку озбиљност и уздање да праведна ствар победити мора; а код мањине либералне опазила се нека необична сета или кајање!? Избор је испао, како се то већ напред тачно прорачунати могло. Гласало се јавно заједно на оба кандидата, што је овај избор управ зачинило. Наши кандидати добили су знатну већину; г. др. Ђорђе Красојевић 112 гласова према 52 гласа, које је добио др. Ст. Малешевић; а г. Иван Јелчић парох добио је 108 гласова, дочим либерални кандидат прота Милош Папић из Жабља доби 56 гласова.

После свршеног избора изасланство је допратило у дворану посланике наше, ту их је поздравио председник поп Душан Јосимовић бираним речима; на што су оба кандидата односно посланика, у кратким говорима обећали, да ће као посланици радикалне странке све учинити, да од њихова рада буде користи по црквено просветни живот српскога народа. Када се за часак притајали учестани усклици: »живили посланици«, одједном запојаше сви присутни умилну песму Ускрса и нада »Христос воскресе из мертви« — и тиме се завршио избор.

Морам још овом приликом истаћи, да је народ веома задовољан, што се и српско народно свештенство загрева за срп. народну радикалну странку.

После подне у 1 сахат био је свечани обед — банкет — у гостијони Милана Гагића, на коме је до 100 изборника и пријатеља радикалне странке учествовало. Прву је здравицу напио посланицима г. парох молски Душан Јосимовић са познатом речитошћу својом.

Здравица је вијала здравицу, па није остао ни »Браник« заборављен; њему је здравио председник црк. општине аћанске Јаша Мркшић, пожелио му је још дуга века као најбољем кортешу радикалне странке! То је било право српско весеље, чула се и многа српска песма, а и сентомашки »либерални« тамбураши учинили су своје.

Још истога дана уручен је мандат нашем посланику г. др. Ђорђу Красојевићу, са којим се поносити може као што смо и подичени, што је од нас понуђену му кандидатуру примио. У почаст г. Красојевићу приредио је наш поп Иван вечеру у своме дому, где смо у кругу наших посланика весело провели, и одакле смо до станице испратили нашег милог госта и посланика, са жељом, да му Бог подари крепка здравља и истрајности на мајском сабору карловачком. **Р.**

Политички преглед.

Завршетак народне скупштине и сената у Србији. Краљевим указом од 11. о м. закључене су седнице народне скупштине у Србији за год. 1901. Пре тога је исцрпљен дневни ред, а затим прочитан указ о затварању, те су се посланици око 5 часова разишли.

Тај дан имао је сенат своју седницу, којом су приликом неки сенатори изјавили своје незадовољство, што ће се сенатске седнице прекинути а нису свршени сви послови. Министар Вујић је одговорио, да то није са кривице владине. Пашић је тражио да се одговори на поједине интерпелације, на што је министар Вујић приметио, да нема ништа против. Но ипак није до одговарања дошло. Сенатскеседнице су закључене у 8 часова у вече.

Из делегација. У угарској делегацији живо се расправља буџет министра спољашњих послова. У томе питању, говорио је и министар Сел, те се дотакао и тројецарскога савеза, који сада боде у очи и многе мађарске државнике. Министар је говорио, да политички савез не значи још и економску потчињеност, те онда нема ни те опасности. Још је нагласио, да је тим савезом обезбеђен мир у свету и у држави, те онда не долазе у рачун жртве, које би још веће биле, кад би се држава сама бринула за себе. Уопће се држи да је министар у делегацијама постигао потпун успех, а да ли је постигао то и у ствари, показаће време.

У угарским делегацијама се још живо ради на томе, да се поравнање спроведе под Селом, јер су сви кругови тога мишлења, да је једино он кадар то питање решити тако, да све стране задовољи. Мисли се, да ће се у томе правцу озбиљан рад што пре отпочети.

Председник Лубе у Русији. Цар и царица су посетили председника на његовој јахти „Монткалм“ и тамо доручковали. Том приликом је председник наздравио цару овако: „Сире! Пошто је Ваше Величанство са царицом ступило на брод „Монткалм“, то је француској марини указана ванредна срећа, која ће се дуго осећати. Осећаји наших морнара су трајни за своје другове руске мрнарице. То се показало на далеком истоку, а то се такођер доказало у средиземном мору. Свуда се показала свеза између обе државе. Ја ћу понети најбоље утиске са овога пута, који ће бити трајни. Француска, чијим је заступницима приређен овако свечан дочек, верно ће се држати савеза, који поштује Русија као и Француска. Ја пијем у славу јуначке руске флоте!“

На ово је цар Никола одговорио: „Ја и царица се ванредно радујемо, што се поново налазимо на овоме лепом броду, међу јуначним француским морнарима, те се осећамо као у Француској. Ми вам г. председниче, благодаримо на посети, и молимо да нашој савезници Француској понесете непромењиве најтоплије симпатије и најбоље жеље. Подижем чашу у славу и напредак француске флоте!“

После тога је Лубе отпратио цара на „Александру“, те су се оба владара срдачно опростила.

Вести из места и са стране.

Народно весеље у Панчеву. Данас на дан после избора, било је у Панчеву велико народно весеље. Ујутру је на своме путу из Вршца у Н. Сад, стигао Јаша Томић око подне у Панчево, где су га дочекали на жељезничкој станици стотине радикалних бирача. Оданде су отишли у стан нашег посланика др. Стеве Јовановића. После подне у 3 сата дошло је пред стан нашег посланика мноштво кола и коњаника, те се одатле упутише са послаником и његовим гостима код „Патке“ ту је био и изабрани посланик Црепајског среза др. Јован Радивојевић Вачић.

У великој авлији код „Патке“ беше искупљено до близу 1.500 народа, мушког и женског а на улици је играло коло. При чаши вина песми и разговору пала је многа лепа и одушевљена здравица. Здравили су др. Стева Јовановић, Јаша Томић, др. Радивојевић Вачић, др Мита Мушицки, Лаза Николић, Пера Милорадовић и други. Све те здравице примљене су одушевљено. Наш певач Јоца Томић саставио је већ и певао дивну песму о јучерашњем избору и о победи радикалној. Пред вече смо испратили наше госте, а дуго ћемо се сећати овог народног весеља.

Нове депутације из Босне и Херцеговине. Вође српскога народа: Глигорије М. Јефтановић, Војислав В. Шола, Коста Р. Кујунџић и Лаза Јовановић стигли су у Будимпешту. Мухамеданци стижу такођер и престаће делегацијама, да поново изнесу своје тегобе и своје жалбе. О томе ће бити опширна говора на угледном месту овога листа.

Нове педесетице. Нове педесетице су пуштене у промет. Ово су нове педесетице у истини, јер су нове по изради и вредности по што половину вреде колико су вредиле старе педесетице. Поред тога су нове и по изради, на коју се има само толико приметити, да су врло просте и обичне и да их је врло лако снимити. Ако је било кривотворења са старим, онда са овима може бити и више.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 12. маја.

Будимпешта. (Коресподенц-биро). У Јасберењу држао је Апоњи говор и рекао је, како је осведочен да ће Сел склопити само тако поравнање, које ће заштитити нашу агрикултуру, индустрију и трговину. Горе поравнање од данашњег неће се склопити, јер и владини посланици не би гласали за такво поравнање јер би то био управо атентат по интересе Угарске.

Напуљ. Кад је краљ са краљицом путовао на изложбу пољопривредну у Палерму, бацио је неки Винцензо Гиреро два велика камена на воз краљев. Винцензо је ухваћен, он је већ једном осуђен био због крађе.

Трговина.

НОВИ САД, 13. маја 1902. године. Пшеница пра закроће фор. 8·——90 н. Пшеница средња фор. 8·60—70 н. Пшеница лакша роба фор. 8·50—— н Наполица ф. 8·— н. Јечам фор. 5·80—6·— нов. Зоб фор. 6·70—80 нов. — Кукуруз у зрну фор 4·70—80 н.

Маст 56 фор. Сланина сува 56 фор. дебела сланина 56 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	37—38 нов.	живе мере
„ средњи . .	35—36 нов.	
„ лаки . . .	32—34 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	28—32 нов. по клгр.	
Јагњци	5—12 по пару фор.	
Овци .	—— по пару фор.	

Стање воде под Новим Садом.

12. маја било је . . . . . 4·05 мет.
13. маја било је . . . . . 4·12 мет.

ИСКАЗ

о добровољним прилозима који су пали приликом Ђурђевске забаве новосадског српског занатлијског певачког друштва »Невена«.

Добровољна прилога приложише ова г. г.: Његово Високопреосвештенство Г. Митрофан Шевић, епископ бачки 2 круне; — по 4 круне: Душан Крстић, Милош Мијатовић; — по 2 круне: Михајло Вулпе, Милушко, Јованка Шовљанска, Милан Радонић, Велимир Дракулић, Миша Георгијевић, Лазар Богдан, Јован Јерковић; — по 1 круну: Јоца Шашић, Мија Чупић, К. П. Миросављевић, Д. В., Олга Којић, Јован Николић, Лаза Максимовић, Стојковић, Панта Срданов, Рада Сланкаменац, Влада Поповић, Милан Т. Јовановић, Анка Попова, Доброслав Миљковић, Анка А. Пајевића, Јованка Миловановић, М Ђорђевић, Панта Јовановић, Браћа Мирилов, Владимир Угришић, Ђурица Ракић, Лазар Шовљански, Лазар Велицки, Шаца Марковић; — по 70 пот: Јоца Мирковић, ковач; — по 60 пот.: Паја Ђаковић, Пера Черевићан, Душан Георгијевић, Софија Маринковић; — по 40 п.: Јованка Новаковић, Јованка Туцакова, Васа Вучковић, Живко Даниловић, Браца, Милош Поповић, Сима Аћимовић, Јоца Чукур, Јован Фајновић.

Свима овим прилагачима, изриче се овим од стране овог друштва најтоплија захвалност.

Из одборске седнице новосадског српског занатлијског певачког друштва „Невена“, држане 3. (15.) маја о. г. у Новом Саду 1902. г.

Тоша Грујић, перовођа. **Р. Хорват**, председник.

Књижевна вест.

Изашло је из штампе II. издање књиге:

У чему је ствар?

Ова је књига написана на домаку нашег народно-црквеног сабора. Написао Јаша Томић. Српска штампарија дра Свет. Милетића. На 80 страна. — Цена 40 потура.

У књизи су ови одељци: 1. Прва реч. 2. Шта је то автономија и из чега извире? 3. Наша автономија и државна власт. 4. Борба у крилу наше цркве . . . Калуђери и манастири. 6. Проневере патријарха Георгија. 7. Тајна последњих сабора. 8. На коју ћемо страну? 9. Завршна реч.

Поруџбине нека се шаљу на госп. Косту Леру у Нови Сад.

ОГЛАСИ.

Бр. 8275, 10287. / 1902.

Оглас.

Градско поглаварство сл. и кр. града Новог Сада (Ujvidék-a) ставља до општег знања, да ће се манипулација варошких петролејских лампи смештене по улицама у допуњеном броју 140 ком. подузимачима издати на 1 односно 3 године.

Подузимачи имају градском поглаварству поднети писмене запечаћене понуде до 31-вог маја преп. 1902. год.

Услови се могу дознати у варошком мерничком званију за време званија.

Нови Сад (Ujvidék) 23 ћег маја 1902.

Владимир Стратимировић с. р.
заменик градоначалника.

2—3 291

Шпецераја, брашна, плетене и кратке робе трговина

ДУШАНА ДАЉЧЕВОГ

у Сомбору

потребује младог помоћника, вична истој струци. Уз сталну плату ступити може одма. 293 1—3

НА ПАЖЊУ БОЛЕЋИВИМ ЉУДИМА.

Узимам себи част, да благородној публици до повољног знања ставим, да онима, који пате од **реуме, костобоље, шкрофула и других кожних болести,** препоручујем

АРТЕСКО КУПАТИЛО

на новосадском вашаришту, које садржи у себи у великом степену **јода и сумпора**, те је с тога од изврсно лековита уплива.

Пошто из више околних општина добро познатих, а осим ових могу се по жељи показати признања, која нам дадоше уважене и угледне породице.

Купатило се може употребити сваког дана, како лети, тако и зими од ујутру па до у вече сваког часа

Једно купатило 80 потура.

С одличним поштовањем

255 3-6 **А. БАРФУС.**

ГВОЖЂАРСКО-ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА

СТЕВАНА АДАМОВИЋА СИН

у МИТРОВИЦИ

потребује солидна и вредна **помоћника и 1-ог практиканта.** 287 2—2

Сезона мај до октобра.

МИНЕРАЛНО И БЛАТНО КУПАТИЛО

ДАРУВАР

(Славонија).

Станица јужне железнице, директна свеза између Будимпеште и Беча.

МИНЕРАЛНА (ГВОЖЂЕ) И БЛАТНА КУПАТИЛА

имају на извору топлоту од 34°—50° С.

Мраморна, порцеланска и блатна купатила. Опробано лековито дејство код свију женских болести, малокрвности и рематичких афекција.

Ново финго — оделење. Паковане са ванредно снажним минералним блатом даруварским, ванредни успех против реоме и узетости. Предузето уређене дечијега склоништа за шкрофуловну и малокрвну децу по могућству са повољним уређењем. Од римских времена овамо изврсно старо купатило у дивној долини славонских планина, коју круже брегови са свију страна. Здања купатила леже у дивноме парку. Има ваљано осветлење, музика, куглана, разне игре, кренухени и библиотека Излети по повесничкој и романтичној околини. Дивна шетња које утичу на разноћење гостију.

Сво препитање у купатилном Хотелу, I. класа 40 фор., II. класа 30 фор., месечно. Послуга стална и изврсна. За војнике и чиновнике жељезничке и државне попуст. Пре и после завршене сезоне олакшица у цени..

Главни купатилишни лечник. **Др. Фишер**, а осим тога ординирају још два лечника у месту.

Проспекте и извешћа даје драговољно и с великом готовошћу. 225 8—8 **Купалишна управа.**

Само кратко време!

ЛИФКАЈЕВ

светски гласовити хисторички механички

МУЗЕУМ

и

ПАНОПТИКУМ

У НОВОМЕ САДУ

у доњем варошком шеталишту

ПОРЕД ЗАПЛЕТАЛОВЕ ПИВНИЦЕ.

288 2—5

Богата изложба високих и хисторичко-светских личности, исто тако повесничких група у природним величинама из воска мајсторски моделирано и са врло комплицираном механиком гибано. Тај механизам ове уметнине тако оживљује, да на гледаоце незаборавно делује.

Музеум је отворен од 9 сати ујутру до 9 сати у вече.

Улазница од особе 15 нов, а за војнике и децу 10 нов.

Својевољна продаја куће.

На темеринском друму налазећа се кућа је под повољним условима на продају.

Упитати се код власнице

292 1—1 **Кате Сланкаменац,** у Новом Саду.

ЗА КАЛАМЉЕЊЕ У ЗЕЛЕНО

имам од најприпознатијих фабрика на стовариштy

ЛАСТИКЕ НАЈБОЉЕ КАКВОЋЕ

„Gummibänder“

по најјефтинијој фабричкој цени; моја ластика има поред еластичности, постојаности још и ту особиту врлину да се са једном килом 5—9000 калама везати могу.

Уједно препоручујем из мојих винограда

ЛАСТАРА „EDELREIS“

најбољих најплеменитијих винских и столних врста, од којих више од 1200 домаћих и иностраних сорти на избору стоје.

Алекс. А. Адамовић,
велепоседник виногради и американског ложњака,
7— 264 Нови Сад

ЗА НАСТУПАЈУЋЕ ИСПИТЕ.

КЊИГЕ ЗА НАГРАДУ ДОБРИМ УЧЕНИЦИМА.

Највећи избор српских књига

Најпогоднији услови за набавку српских књига.

Имамо на нашем стовариштy богат избор

разноврсних књига за децу и омладину — од **Чика Јове**, Чика Стеве, Браца Јове. Хофмана, Шмита, и других знаменитих књижевника — згодних за награду добрим и вредним ученицима и ученицама

Ми пружамо најпогодније уступке купцима, јер дајемо

50% рабата у књигама нашег издања

по сопственом избору — **или у место рабата књиге су увезане у лепим црвеним корицама.**

Наш богати попис књига (каталог) шаљемо на захтевање свакоме бесплатно о нашем трошку.

НОВИ САД, месеца маја 1902. 190 1—1

СРПСКА ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА

Браће М. Поповића.

Одликована од Његовог Крал. Височанства Господара Црне Горе **КЊАЗА НИКОЛЕ I. златном медаљом за заслуге и ревносно издавање и ширење српске књиге по Српству,** приликом 25-годишњице књиго-издавања.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.